

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне юридичне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-20-76

№ 07/08-241

"04," 05. 2017р.

Президенту Національної асоціації
кредитних спілок України
КОЗИНЦЮ П.М.

вул. Чорновола, 25, оф. 49,
м. Київ, 01135

Шановний Петре Миколайовичу!

У Головному юридичному управлінні розглянуто Ваш лист від 31 березня 2017 року № 96/17 щодо податкового статусу кредитних спілок та необхідності запровадження реєстраторів розрахункових операцій при наданні кредитними спілками послуг своїм членам і повідомляється таке.

1. Відповідно до положень пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу України неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація, що одночасно відповідає таким вимогам:
утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) містять заборону розподілу отриманих доходів (*прибутків*) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб.

установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення).

внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Доходи (*прибутки*) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

До неприбуткових організацій, що відповідають вимогам цього пункту і не є платниками податку на прибуток підприємств, зокрема, можуть бути віднесені спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб, організації роботодавців та їх об'єднання, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а також інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту.

З наведеного випливає, що в розумінні Податкового кодексу України основоположним для виникнення права на набуття юридичною особою статусу неприбуткової організації є не відсутність у неї прибутку як такого, а використання його виключно на певні цілі, для досягнення яких і було утворено неприбуткову організацію, з одночасною заборорою розподілу прибутку серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб.

Законом, що встановлює порядок утворення таких організацій, як кредитні спілки є Закон України «Про кредитні спілки», частиною першою статті 1 якого встановлено, що кредитна спілка - це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.

Слід також зазначити, що аналогічну мету мають сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та їх кооперативні об'єднання (статті 1 та 9 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію»), які Податковим кодексом України прямо віднесено до неприбуткових організацій.

Що стосується посилання на Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», зазначаємо таке.

Дійсно, згідно з пунктом 26 частини першої статті 1 цього Закону неприбуткові організації – це юридичні особи (крім державних органів, органів державного управління та установ державної і комунальної власності), що не є фінансовими установами, створені для провадження наукової, освітньої, культурної, оздоровчої, екологічної, релігійної, благодійної, соціальної, політичної та іншої діяльності з метою задоволення потреб та інтересів громадян у межах, визначених законодавством України, без мети отримання прибутку.

Однак дану норму не можна розглядати як таку, що містить загальне законодавче визначення поняття «неприбуткова організація» і встановлює обмеження для набуття відповідного статусу певними юридичними особами залежно від виду їх діяльності.

Так, даний Закон спрямований на захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки шляхом визначення правового механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також формування

загальнодержавної багатоджерельної аналітичної бази даних для надання правоохоронним органам України та іноземних держав можливості виявляти, перевіряти і розслідувати злочини, пов'язані з відмиванням коштів та іншими незаконними фінансовими операціями.

Цим Законом регулюються відносини, що виникають у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму чи фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Поняття «неприбуткова організація» в зазначеному Законі вживається (крім глосарію) у частині шостій статті 6 та частині першій статті 15. Аналіз відповідних положень Закону дає підстави зробити висновок, що неприбуткові організації можуть бути використані з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення, і тому фінансова операція щодо перерахування або отримання коштів неприбутковою організацією якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 150 000 гривень, або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну 150 000 гривень, підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.

Отже, при визначенні підстав для набуття юридичною собою статусу неприбуткової організації слід керуватися Податковим кодексом України, яким унормовано відповідні питання, а не Законом, яким регулюються відносини, що виникають у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму чи фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

2. Щодо питання про використання кредитними спілками реєстраторів розрахункових операцій слід зазначити таке.

Згідно із статтею 21 Закону України «Про кредитні спілки» кредитна спілка відповідно до свого статуту, зокрема, залучає на договірних умовах внески (вклади) своїх членів на депозитні рахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі, а також надає кредити своїм членам на умовах їх платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі та надає кредити іншим кредитним спілкам, якщо інше не встановлено рішенням Уповноваженого органу.

Статтею 19 цього Закону передбачено формування майна кредитної спілки, зокрема за рахунок плати за надання своїм членам кредитів та інших послуг, а також доходів від провадження інших видів статутної діяльності.

Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансова послуга - це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» реєстратор розрахункових операцій - це пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовані фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг), операцій з приймання готівки для подальшого переказу.

Розрахунковою операцією є *приймання від покупця* готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки - оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

При цьому слід зазначити, що вказаним Законом не визначено поняття «покупець». Однак це поняття використовується в Цивільному кодексі України у відносинах, пов'язаних з укладанням договору купівлі-продажу і передбачає визнання покупця однією із сторін саме цього договору. Натомість згідно із статтею 901 цього Кодексу сторонами договору про надання послуг є замовник та виконавець. Також договір про надання послуг на відміну від договору купівлі-продажу може бути безоплатним при одночасному відшкодуванні замовником виконавцеві усіх фактичних витрат, необхідних для виконання договору.

Згідно із статтею 9 вказаного вище Закону реєстратори розрахункових операцій та розрахункові книжки не застосовуються, зокрема, при здійсненні *торгівлі* продукцією власного виробництва (крім технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту) підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, крім підприємств торгівлі та громадського харчування, у разі проведення розрахунків у касах цих підприємств, установ і організацій з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних і завірених печаткою у встановленому порядку.

Водночас необхідно зазначити, що відповідно до підпункту 4.1.4 пункту 4.1 статті 4 Податкового кодексу України податкове законодавство України ґрунтується на принципі презумпції правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу.

Повідомляємо, що цей лист має виключно інформаційно-роз'яснювальний характер і не є обов'язковим для застосування органами державної влади, юридичними і фізичними особами.

Також відповідно до положень частини третьої статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати роз'яснення щодо застосування положень законів України, які не мають статусу офіційного тлумачення (у Вашому випадку таке роз'яснення може бути надано Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності та Комітетом Верховної Ради України з питань податкової та митної політики).

**Заступник керівника
Головного управління**

В. МІЛОВАНОВ